

รายงานผล

การเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

เทศบาลตำบลปากพะยูน
อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

สรุปผลการดำเนินการเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกได้มีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลปากพะยูน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ เทศบาลตำบลปากพะยูนร่วมกับอำเภอปากพะยูน ได้กำหนดจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ บริเวณเทศบาลตำบลปากพะยูน วัตถุประสงค์เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของอำเภอปากพะยูนให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีการลากพระในวันออกพรรษาของอำเภอปากพะยูน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าขายให้กับประชาชนในพื้นที่ และให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย มีความสนุกสนาน มีความสามัคคีในหมู่คณะ

ในการดำเนินการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ เป็นพุทธประเพณีที่กระทำหลังจากวันมหาปวารณาหรือวันออกพรรษาของทุกปี นอกจากกิจกรรมการประกวดเรือพระบก เรือพระน้ำแล้วยังจัดให้มีการประกวดขบวนนางรำหน้าปรั้มพิธี และการแสดงบนเวทีจากโรงเรียนต่าง ๆ ในเขตอำเภอปากพะยูน

๑. ประเด็นหรือเรื่องในการมีส่วนร่วม : การประชุมเรื่องการนำเรือพระเข้าร่วมงานประเพณีลากพระแข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ชื่อโครงการ โครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ บริเวณเทศบาลตำบลปากพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

๑.๑ วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการ : วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๖

๑.๒ สถานที่ดำเนินการ : ห้องประชุมสำนักงานเทศบาลตำบลปากพะยูน

๑.๓ ประเด็น/เรื่องในการมีส่วนร่วม

๑) การจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

กำหนดการจัดกิจกรรม/สถานที่/แผนผังเส้นทางการจัดขบวนแห่เรือพระ

๒) พิธีอัญเชิญถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๓) ระเบียบการประกวดเรือพระบกเรือ พระน้ำและการประกวดขบวนนางรำหน้าปรั้มพิธีในงานประเพณี ลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

๑.๔ สรุปข้อมูลของผู้มีส่วนร่วม

มีผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน ๕๒ คน ได้แก่

๑) เจ้าอาวาส/ตัวแทนผู้รับผิดชอบการจัดทำเรือพระ

จากวัดต่างๆ ในเขตอำเภอปากพะยูน

จำนวน ๒๙ คน

๒) คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการจัดงานฯ

จำนวน ๕ คน

๓) ผู้อำนวยการกอง/ข้าราชการ/พนักงานเจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลปากพะยูน

จำนวน ๑๐ คน

๔) ตัวแทนจากชุมชนที่รับผิดชอบการประกวดขบวนนางรำหน้าปรั้มพิธี

จำนวน ๘ คน

๑.๕ ผลจากการมีส่วนร่วม

- ๑) ตัวแทนผู้รับผิดชอบการจัดทำเรือพระ มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการตลอดจนร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการให้คะแนนตามระเบียบการประกวดเรือพระบก เรือพระน้ำ และการประกวดขบวนนางรำหน้าปรั้มพิธี
- ๒) สามารถร่วมกันคิดประเด็นข้อปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการประกวดเรือพระ เรือพระน้ำ และการประกวดขบวนนางรำหน้าปรั้มพิธี
- ๓) ร่วมกันดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามที่กำหนด

๑.๖ การนำผลการจากมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

- ๑) การสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนเล็งเห็นถึงความสำคัญของประเพณีการลากพระที่เป็นจุดแข็งมีคุณค่า เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่แตกต่างไปจากชุมชนที่แตกต่างไปจากชุมชนอื่น ๆ
- ๒) การพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงประเพณีการลากพระให้เหมาะสมกับยุคสมัยและเกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยการส่งเสริมให้วัดต่าง ๆ ได้มีการพัฒนารูปแบบเรือพระบกให้มีเอกลักษณ์เฉพาะและสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม เช่น จัดตั้งงบประมาณในการจัดสร้างเรือพระบกให้กับวัดต่าง ๆ ที่เพียงพอ หรือการจัดหาช่างที่มีความเชี่ยวชาญด้านเรือพระบมาฝึกสอนการจัดทำเรือพระบก
- ๓) การส่งเสริมให้ชุมชนมีการประชุม และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม วางแผน กำหนดทิศทางในการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีการลากพระบก ตั้งแต่ร่วมเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค และหาแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค
- ๔) การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ชุมชน สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและสถาบันศาสนา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงวัฒนธรรม โรงเรียน และประชาชน เป็นต้น

๑.๗ ประมวลภาพกิจกรรม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กองการศึกษา สำนักงานเทศบาลตำบลปากพะยูน อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

ที่ พท ๕๒๑๐๖/

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานโครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลปากพะยูน

เรื่องเดิม

ตามที่เทศบาลตำบลปากพะยูน ได้ตั้งข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ รายจ่ายจำแนกตามแผนงานการศาสนา วัฒนธรรม และนันทนาการ งานศาสนาวัฒนธรรมท้องถิ่น งบดำเนินงาน หมวดค่าใช้สอย ประเภทรายจ่ายเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติราชการที่ไม่เข้าลักษณะรายจ่ายงบรายจ่ายอื่นๆ (โครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ) งบประมาณที่ตั้งไว้ปี ๒๕๖๗ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท นั้น

ข้อเท็จจริง

เทศบาลตำบลปากพะยูน ได้ดำเนินการจัดโครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ในระหว่างวันที่ ๒๑ - ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ โดยผู้บริหาร พนักงานส่วนตำบล พนักงานจ้าง ร่วมกับประชาชนในอำเภอกงหรา เข้าร่วมพิธีอัญเชิญพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ ที่ว่าการอำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง และพิธีตักบาตรเทโวโรหณะ การประกวดเรือพระบก ซึ่งด้วยพระราชทานฯ ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๗ ณ บริเวณเทศบาลตำบลปากพะยูน อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอพิจารณา

กองการศึกษา เทศบาลตำบลปากพะยูน ได้ดำเนินการโครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ จึงขอรายงานผลการดำเนินงานในโครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(นางสาวยุวดี ทิมสุทรี)

นักวิชาการศึกษานำศูนย์การ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการกองการศึกษา

ความเห็นของปลัดเทศบาลตำบลปากพะยูน

— อนุมัติ —

(นายณันนันทน์ สุจวิพันธ์)
ปลัดเทศบาล

ความเห็นของนายกมนตรีตำบลปากพะยูน

อนุมัติ

ไม่อนุมัติ เพราะ.....

(นายยุสุบ แทะละติ)
นายกเทศมนตรีตำบลปากพะยูน

เอกสารสรุปผลการดำเนินงาน

การจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖

ระหว่างวันที่ ๒๑-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

ณ บริเวณเทศบาลตำบลปากพะยูน

อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

กองการศึกษา เทศบาลตำบลปากพะยูน

ตำบลปากพะยูน อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง

โทรศัพท์ ๐๗๔-๖๙๙๐๗๓

โทรสาร ๐๗๔-๖๙๙๗๒๘

บทที่ ๑

บทนำ

ประเพณีลากพระในอดีต

อำเภอปากพะยูน เป็นอำเภอหนึ่งใน ๑๑ อำเภอ ของจังหวัดพัทลุง คำว่า “ปากพะยูน” สันนิษฐานว่า มาจากคำว่า “ปลาพะยูน” ซึ่งเป็นปลาที่มีลักษณะคล้ายกับปลาวาฬเลี้ยงลูกด้วยนม สมัยก่อนปลานี้มีอยู่มากในทะเลสาบสงขลา ตอนใน แต่มีบางท่านว่า มาจากคำว่า ปากพูน ซึ่งแปลว่า “ปากน้ำ”

อำเภอปากพะยูน ตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ เดิมมีอาณาเขตกว้างขวางมาก มีตำบลอยู่ครองรวม ๑๗ ตำบล รวมทั้งตำบลเขาชัยสน(อำเภอเขาชัยสน) และตำบลกำแพงเพชร (อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จประพาสเมื่อ ร.ศ.๑๐๘ มีหลักฐานพระปรมาภิไธย ย่อ จปร. ร.ศ.๑๐๘ จารึกไว้ ณ หน้าเพิงผาเทวดา ในหมู่เกาะสี่เกาะห้า ซึ่งอยู่ในทะเลสาบสงขลาตอนใน เขตพื้นที่อำเภอปากพะยูน

อำเภอปากพะยูนมีประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายและโดดเด่น โดยเฉพาะประเพณีลากพระ แข่งเรือ ถือว่าเป็นประเพณีที่เก่าแก่ที่เป็นศูนย์รวมความรักความสามัคคี ความเอื้ออาทรของชาวอำเภอปากพะยูน

ประเพณีลากพระ แข่งเรือ ของชาวอำเภอปากพะยูน ในอดีตชาวอำเภอปากพะยูนจะอาศัยทะเลสาบสงขลาเป็นเส้นทางคมนาคมในการเดินทางขนส่งสินค้าจากอำเภอปากพะยูนไป อำเภอรโนด ไปจังหวัดพัทลุง ไปจังหวัดสงขลา

ดังนั้น ประเพณีลากพระ แข่งเรือ ในอดีตของชาวอำเภอปากพะยูน จะเป็นการลากพระ และแข่งเรือพายทางน้ำ โดยวัดต่าง ๆ จะนำเรือยาวของแต่ละวัดมาทำการพายแข่งกัน และนำเรือพระมารวมกัน ณ บริเวณท่าเทียบเรืออำเภอปากพะยูน

ปัจจุบันเส้นทางคมนาคมทางน้ำจากอดีตที่เคยอาศัยในทะเลสาบสงขลาเพื่อใช้เป็นเส้นทาง ในการติดต่อขนส่งต่าง ๆ เริ่มหายไป เส้นทางคมนาคมทางน้ำเปลี่ยนแปลงกลายมาเป็นเส้นทางคมนาคมทางบก มีถนนสายต่าง ๆ อำนวยความสะดวกในการเดินทาง เมื่อถึงฤดูกาลประเพณีลากพระ วัดต่าง ๆ ก็เปลี่ยนการลากทางน้ำมาเป็นการลากทางบกแทนเสียเป็นส่วนใหญ่ ยังเหลือการลากพระทางน้ำเฉพาะวัดที่อยู่ริมทะเลสาบเท่านั้น แต่จุดหมายที่แท้จริงก็ยังคงมีความศรัทธา ความเชื่อ ความเอื้ออาทร ในสังคมเพื่อความสุขที่ยั่งยืน

เทศบาลตำบลปากพะยูน จึงมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้ร่วมสืบสานประเพณีถิ่นอันเป็นรากเหง้าแห่งวิถีชีวิตให้อยู่เคียงคู่กับทางอำเภอปากพะยูนสืบไป

บทที่ ๒

การดำเนินงานจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖

๑.ความเป็นมาและความสำคัญ

ประเพณีชักพระหรือลากพระเป็นประเพณีที่พราหมณ์ศาสนิกชน และพุทธศาสนิกชนปฏิบัติสืบต่อกันมา ตั้งแต่ครั้งโบราณ สันนิษฐานว่าประเพณีนี้เกิดขึ้นครั้งแรก ในประเทศอินเดียตามลัทธิศาสนาพราหมณ์ที่นิยมนำเอากะโหลกออกแห่แทนในโอกาสต่าง ๆ เช่น การแห่เทวรูปพระอิศวรเทวรูปพระนารายณ์ เป็นต้น ต่อมาพุทธศาสนิกชนได้นำเอาคติความเชื่อดังกล่าวมาแล้วดัดแปลงปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเชื่อทางพุทธศาสนา เมื่อพุทธศาสนาได้เผยแพร่ออกไปทั่วประเทศไทย จึงได้นำประเพณีชักพระเข้ามาด้วย ประเพณีชักพระ มีความเป็นมาที่เล่ากันเป็นเชิงพุทธตำนานว่า หลังจากพระพุทธองค์กระทำยมกภิหารย์ปราบเดียรถีย์ ณ ป่ามะม่วงกรุง สวรรค์แล้วได้เสด็จไปจำพรรษา ณ ดาวดึงส์เพื่อโปรดพุทธมารดา ซึ่งขณะนั้นทรงจุติเป็นมหามายาเทพสถิตอยู่ ณ ดุสิตเทพพิภพตลอดพรรษา พระพุทธองค์ทรงประกาศพระคุณของมารดาแก่เทวสมาคมและแสดงพระอภิธรรมโปรดพุทธมารดา ๗ คัมภีร์ จนพระมหามายาเทพและเทพยดา ในเทวสมาคมบรรลุโสดาบันหมด ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ อันเป็นวันสุดท้ายของพรรษาพระพุทธองค์ได้เสด็จกลับมนุษยโลกทางบันไดทิพย์ที่พระอินทร์นิรมิตถวายบันไดเงินและบันไดแก้ว บันไดทองนี้สำหรับเทพยดามาส่งเสด็จอยู่เบื้องขวาพระพุทธองค์อยู่ตรงกลาง เมื่อพระพุทธองค์เสด็จมาถึงประตูนครสังกัสสะตอนเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันออกพรรษานั้น พุทธศาสนิกชนที่ทราบกำหนดการเสด็จกลับของพระพุทธองค์จากพระโมคคัลลาน ได้มารอรับเสด็จอย่างเนืองแน่น พร้อมกับเตรียมภัตตาหารไปถวายด้วย แต่เนื่องจากพุทธศาสนิกชนที่มารอรับเสด็จมีเป็นจำนวนมากจึงไม่สามารถจะเข้าไปถวายภัตตาหารถึงพระพุทธองค์ได้ทั่วทุกคน จึงจำเป็นต้องเอาภัตตาหารห่อไปไม่ส่งต่อๆ กันเข้าไปถวาย ส่วนคนที่อยู่ไกลออกไปมาก ๆ จะส่งต่อกันก็ไม่ทันใจ จึงใช้วิธีห่อภัตตาหารด้วยใบไม้โยนไปบ้าง ปาบ้าง เข้าไปถวายเป็นที่ไกลהל โดยถือว่าเป็นการถวายที่ตั้งใจด้วยความบริสุทธิ์ ด้วยแรงอธิษฐานและอุทิศถวายแด่พระพุทธองค์ภัตตาหารเหล่านั้นไปตกในบาตรของพระพุทธองค์ทั้งสิ้น เหตุนี้จึงเกิดประเพณี “ห่อต้ม” “ห่อปัด” ขึ้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความปิติยินดีที่พระพุทธองค์เสด็จกลับจากดาวดึงส์ พุทธศาสนิกชน ได้อัญเชิญพระพุทธองค์ขึ้นประทับบนบุษบกที่เตรียมไว้ แล้วแห่กันไปยังที่ประทับของพระพุทธองค์ ครั้นเลยพุทธกาลมาแล้วและมีพระพุทธรูปขึ้น พุทธศาสนิกชนจึงนำเอากะโหลกพระพุทธรูปยกแห่แทนสมมุติแทนพระพุทธองค์ ซึ่งกระทำกันในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปีสืบมาจนเป็นประเพณีชักพระในปัจจุบัน อันอุปมาเสมือนหนึ่งได้ร่วมกับเสด็จและร่วมถวายภัตตาหารแด่พระพุทธองค์ด้วยตนเองไม่ว่าจะห่างไกลกันด้วยเวลา และสถานที่สักเพียงใด

การเตรียมการลากพระ

เมื่อเดือน ๙ ผ่านไปแล้ว หลายวัดที่ตั้งใจแน่แน่วว่าจะร่วมประเพณีลากพระในเดือน ๑๑ ก็เริ่มเตรียมการหุ้มโพนเพื่อใช้ “คุมโพน” (ประโคมล่วงหน้า) และใช้ประโคมในวันพิธีรวมทั้งให้ชาวบ้านนำขัน (ประชัน) หรือแข่งขันกับของวัดอื่น ๆ การหุ้มโพนมีกรรมวิธีทางซับซ้อนทั้งในการขุดหรือชิงหนังให้ตึงเต็มให้ใช้เวลานานแรมเดือน บางวัดมีพิธีไสยศาสตร์ประกอบด้วยต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญในการนี้โดยตรง แต่ละวัดจะต้องมีโพน ๒ ใบ ให้เสียงทุ้ม ๑ ใบ เสียงแหลม ๑ ใบ วัดไหนโพนเสียงดีแข่งขันชนะ ชาวบ้านก็พลอยได้หน้าชื่นชมยินดีกันไปนานเป็นแรมปี เมื่อใกล้วันลากพระประมาณ ๗ หรือ ๓ วัน ทุกวันที่จะลากพระในปีนั้นก็จะเริ่มคุมโพน (ตีประโคม)

เพื่อปลุกใจชาวบ้านให้กระตือรือร้นร่วมพิธีลากพระ และอาจนำไปทำทายแข่งขันกับวัดใกล้เคียง พร้อมกันนั้นทั้งพระภิกษุสามเณรและอุบาสกที่มีฝีมือทางช่างก็จะช่วยกันจัดตกแต่งเรือพระและ “บุษบก” ซึ่งต้องทำกันอย่างสุดฝีมือ เพราะถ้าของวัดไม่สวยเท่าที่ควร บรรพทายกทายิกา แม้ศิษย์วัดและพระภิกษุสามเณรก็จะรู้สึกน้อยหน้าวัดอื่นที่ตกแต่งดีกว่า ในส่วนของชาวบ้านก็จะเตรียมการตกแต่งดีกว่า ในส่วนของชาวบ้านก็จะเตรียมการตกแต่งเรือพาย ที่เรียกว่าเรือเพรียว เตรียมสรรหาฝีพาย ซ่อมพายเรือแข่งเตรียมเครื่องแต่งตัวตามที่ได้กำหนดตกลงกัน สิ่ง que ทุกครอบครัวจะต้องกระทำก็คือ การเตรียม “แทงต้ม” เตรียมหาใบกะพ้อและข้าวสารข้าวเหนียว เพื่อนำไปทำขนมต้ม “แขวนเรือพระ”

วันลากพระ

เมื่อถึงเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ จะอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกเหนือเรือพระนิมนต์พระภิกษุในวันนั้น ทั้งหมดขึ้นนั่งประจำเรือพระพร้อมทั้งอุบาสกและศิษย์วัดที่ติดตามและประจำเครื่องประโคม อันมีโพน (กลองเพล) ฆ้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ แล้วชาวบ้านก็จะช่วยกันลากเรือพระออกจากวัดตั้งแต่เช้าตรู่ (พระภิกษุที่จะร่วมไปด้วยต้องรับประทานอาหารเข้าให้เรียบร้อยเสียก่อน) ถ้าเป็นการลากพระทางน้ำก็จะให้เรือพายลากถ้าเป็นการลากพระทางบกก็จะใช้คนเดินลากแล้วแต่กรณี

ขณะที่ลากพระไป ใครจะมาร่วมแขวนต้มบูชาพระหรือร่วมลากตอนใดก็ได้โดยเฉพาะการลากพระน้ำ เมื่อจะมีการนำต้มไปแขวนบูชาพระ เรือพายหรือเรือแจวจะเข้าไปชิดเรือพระที่ลำใหญ่กว่าและกำลังถูกลากอยู่ไม่ได้ ดังนั้นเมื่อเข้าใกล้พอสมควรก็จะใช้วิธี “ชดต้ม” ไปยังเรือพระให้คนคอยรับ อันนี้อาจเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดกีฬาชดต้มขึ้นมาก็ได้

เกือบทุกท้องถิ่นนิยมกำหนดให้มีจุดหมายเพื่อให้บรรดาเรือพระทั้งหมดในระแวกใกล้เคียงกันไปชุมนุมในที่เดียวกันในเวลาก่อนพระฉันเพล ให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาส “แขวนต้ม” และถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสามเณรได้ทั่วทุกวัดหรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โอกาสนี้จึงก่อให้เกิดการประกวดประชันกันขึ้นโดยปริยาย เช่น การประกวดเรือพระการแข่งขันพายเรือ การเล่นเพลงเรือตอบโต้แก้ลำกัน การประกวดเรือเพรียว เช่น มีฝีพายมากที่สุด แต่งตัวสวยงามที่สุด หรือตกลงขบขันหรือมีความคิดริเริ่มดี มีการแข่งขันการตีโพน ประเภท ตีฟัง ตีทวน ตีท่า

พลิกแพลง ลีลาการตีสวยงาม เหล่านี้เป็นต้น และบางครั้งก็คิดหากิจกรรมแปลกๆ มาเสริม เช่น กีฬาซัดตัม แข่งกีฬาทางน้ำ จัดมหกรรมสงกรานต์ ฯลฯ เมื่อเครื่องสนุกมีมาก การตระเตรียมก็เสียเวลาและใช้ทุนมาก การที่จะลากพระกันเพียงวันเดียวไม่จุใจ บางแห่งจึงขยายเป็น ๒ วัน ๓ วันก็มีการประกวดเรือพระแต่โบราณ มักให้รางวัลเป็นของที่จำเป็นสำหรับวัด เช่น น้ำมันก๊าด ถ้วยชาม สบง จีวร เสนาสนะสงฆ์ เป็นต้น แต่ปัจจุบันบางท้องถิ่นให้ถ้วยรางวัล ให้โล่เกียรติยศ และตั้งรางวัลเป็นเงินสดก็มี

ตามปกติหลังจากพระฉันทเพลแล้ว ทายกทายการ่วมสนุกสนานกันพอสมควร ตกเย็นก็จะลากเรือพระวัดของตนแยกย้ายกันกลับวัด ถ้าวัดใดเรือพระสวยงามเป็นที่ภูมิใจของชาวบ้านถิ่นนั้น ๆ เป็นพิเศษอาจจะแห่แห่นไปอวดชาวถิ่นอื่น หรืออาจจะถูกชาวถิ่นอื่นแย่งไปต่อรองเรียกค่าไถ่จนเป็นเหตุให้ต้องลากต่อวันรุ่งขึ้นก็มี การลากพระบก บางวัดใช้รถยนต์มาดัดแปลงตกแต่งเป็นเรือพระ ช่วงใดคนลากมีน้อย หรือต้องการประหยัดเวลาก็จะใช้เครื่องยนต์แทน เรือพระแต่ละวัดจะได้ตัมกลับวัดเป็นจำนวนมากจนไม่อาจจะแจกจ่ายให้หมดสิ้นได้ จึงต้องปลุกปั้นขนาดใหญ่อย่างตัมเหล่านั้นเพื่อไม่ให้บูดเสียเปล่า ทำให้ตัมมีรสอร่อย และเก็บไว้ได้นานกว่า อันนี้เป็นต้นเหตุ ที่มาตัมอย่างประเพณีลากพระได้ปรับเปลี่ยนแต่งเติมต่างออกไปจากเดิมหลายอย่าง มีการตั้งที่รับเงินอนุโมทนา มีเครื่องขยายเสียงเชิญชวนบางท้องถิ่นจัดงานบันเทิงอื่น ๆ ประกอบมีการประกวดนางงามลากพระก็มี ประชาชนที่ใกล้ชิดลาดนิยมซื้อตัมจากตลาดแทนการทำเองก็มีมากขึ้น

ลากพระน้ำ

การลากพระทางน้ำ หรือ “ลากพระน้ำ” ออกจะสนุกกว่า “ลากพระบก” เพราะสภาพการเอื้ออำนวยต่อกิจกรรมอื่น ๆ กว้างขวางกว่า เช่น สะดวกในการชักลากง่ายแก่การรวมกลุ่มกันจัดเรือพาย เพราะแต่ละกลุ่มมีลักษณะเป็นเอกเทศ ทำทายต่อการแข่งขันประกวดประชันกับผืนีกกำลังกันได้สะดวก มีกิจกรรมเชื่อมโยงอื่น ๆ ได้หลากหลายกว่า เช่น การแข่งพายเรือ การแข่งเรือพระ การเล่นเพลงเรือ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ถ้าท้องถิ่นมีสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวยให้สามารถได้ทั้งทางบกและทางน้ำ ท้องถิ่นนั้นมักจะเลือก “ลากพระน้ำ” แหล่งลากพระน้ำที่มีชื่อเสียงอย่างยิ่ง คือที่อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร อำเภอพุนพินและอำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช รองลงมาอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยเฉพาะอำเภอหลังสวนและที่บ้านแหลมโพธิ์ อำเภอหาดใหญ่จะมีการเล่นเพลงเรือ ที่ขึ้นชื่อว่าแหล่งอื่น ๆ ส่วนที่อำเภอปากพนังมีการเล่น “ซัดหลุม” (ซัดโคลน) กันสนุกสนานเพราะที่ปากพนังมีโคลนตมมาก การลากพระทางน้ำของเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แปลกกว่าที่อื่น ๆ คือ จะลากกัน ๓ วัน ระหว่างแรม ๘ ค่ำ ถึงแรม ๑๐ ค่ำ เดือน ๑๑ มีการปาสหาร่ายโต้ตอบกันระหว่างหนุ่มสาว มีการเล่นเพลงเรือ และที่แปลกพิเศษคือมีการทอดผ้าสามัคคีในวันเริ่มงาน

๒.วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของอำเภอปากพะยูนให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
๒. อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีการลากพระในวันออกพรรษาของอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง
๓. สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจการค้าขายให้กับประชาชนในพื้นที่
๔. ให้ประชาชนได้ออกกำลังกาย มีความสนุกสนาน มีความสนุกสนาน มีความสามัคคี มีน้ำใจเป็นนักกีฬาจากการแข่งขันประกวดเรือพระบก เรือพระน้ำ

๓.เป้าหมายของโครงการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖

๑. พิธีกรรมทางพุทธศาสนา พิธีตักบาตรเทโว และพิธีสมโภชพระลาก
๒. การประกวดเรือพระบก, เรือพระน้ำ
๓. การแสดงบนเวที
๔. การแสดงมหรสพพื้นบ้าน เช่น มโนราห์
๕. การประกวดขบวนนางรำ
๖. การจำหน่ายสินค้าราคาถูกและสินค้าชุมชน

๔.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประชาชนทั่วไปได้รู้จักอำเภอปากพะยูนในฐานะเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว
๒. ได้อนุรักษ์ขนบธรรมเนียมแบบโบราณงานประเพณีลากพระของอำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง ไม่ให้สูญหาย
๓. ได้สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ที่เกี่ยวเนื่องกับธุรกิจการค้าขายให้กับประชาชนในพื้นที่
๔. ประชาชนได้ออกกำลังกาย มีความสามัคคีสนุกสนาน มีน้ำใจเป็นนักกีฬาจากการได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ

บทที่ ๓

การประกวดเรือพระบก

ชิงถ้วยพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประเพณีลากพระอำเภอปากพะยูนจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ประเพณีลากพระของชาวอำเภอปากพะยูน วิถีชีวิตในอดีตชาวอำเภอปากพะยูนจะอาศัยทะเลสาบสงขลา เป็นเส้นทางคมนาคม ดังนั้นประเพณีลากพระในอดีตของอำเภอปากพะยูน จะเป็นการลากทางน้ำและจะนำเรือพระรวมกัน ท้าเทียบเรืออำเภอปากพะยูน (ปัจจุบันเป็นท้าเทียบเรือเทศบาลตำบลปากพะยูน) จากนั้นก็จะมีกิจกรรมการแข่งขันเรือพาย มวยทะเล ประกวดเรือพระ เรือพระแต่ละลำจะมีการตกแต่งสวยงาม สำหรับผู้ที่พายเรือพระจะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าที่สวยงาม

เรือพระแต่ละวัดจะตกแต่ง “ยอดนม” (พนมพระ) อย่างสวยงามสุดฝีมือช่างในหมู่บ้านนั้น เสียงคุ่มโพนจะดังเป็นจังหวะและประสานกันโดยปริยาย เพราะต้องการหนีให้เสียงโพนของอีกวัดกลบเสียงได้ วัดไหนสวยงามจะมีเรือพามาช่วยลากมาก เมื่อสนุกกันพอสมควรและเหมาะสมกับเวลา ก็จะลากเรือพระทุกลำมาที่ท้าเทียบเรืออำเภอปากพะยูน ๑ คืน หลังจากทำพิธีทางสงฆ์แล้ว คณะกรรมการจัดงานจะจัดการแข่งขันและการละเล่นพื้นบ้าน เช่น แข่งขันเรือพาย เรือแจว เรือหางยาว ว่ายน้ำ ดำน้ำ การตีตะโพน ช่วงหลังมีการประกวดเรือพระด้วย โดยให้รางวัลเป็นน้ำมันก๊าด (น้ำมันก๊าดเป็นสิ่งจำเป็นของวัดในเขตชนบท)

ในช่วงเทศกาลวันงานลากพระอำเภอปากพะยูน รื่นรมย์และสว่างไสวคล้ายกับว่าสวนสนุก ถนนใจกลาง เทศบาลตำบลปากพะยูนถูกปิดการจราจรครั้งซึกเพื่อเปิดพื้นที่ให้แก่ร้านขายสินค้า สวนสนุก ชิงช้าม้าหมุน บริเวณสนามกีฬา กลางเทศบาลตำบลปากพะยูนจัดพื้นที่สำหรับมหรสพ มโนราห์ หนังตะลุง และบริเวณท้าเทียบเรือเทศบาลตำบลปากพะยูน สำหรับจอดเรือพระ หัวใจของงานลากพระอำเภอปากพะยูน เรือพระจากวัดต่าง ๆ หลายสิ่วัด เสียงกลองตะโพนดังกึกก้อง กัมปนาท มุ่งสู่บริเวณท้าเทียบเรือเทศบาลตำบลปากพะยูนเพื่อร่วมประกวดความแพรวพราวเลื่อมระยับของเรือพระ ครั้นผลการประกวดได้ประกาศวัดใดได้รางวัลติดมือกลับไปขบวนแห่แม้ไม่ได้รางวัลใด เรือพระทุกลำก็คงจะหนักกว่าตอนขามาหนักอึ้งด้วยผลบุญ ที่บรรทุกมาในลำเรือ

งานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖ (๒๑-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖)

เมื่อถึงเช้าตรู่ของวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑ พุทธศาสนิกชนจะอาราธนาพระพุทธรูปขึ้นประดิษฐานบนบุษบกเหนือเรือพระ นิมนต์พระภิกษุในวัดนั้นทั้งหมดขึ้นนั่งประจำเรือพระพร้อมทั้งอุบาสกและศิษย์วัดที่ติดตามและประจำเครื่องประโคม อันมีโพน (กลองเพล) ฆ้อง โหม่ง ฉิ่ง ฉาบ แล้วชาวบ้านก็จะช่วยกันลากเรือพระออกจากวัดตั้งแต่เช้าตรู่ ถ้าเป็นการ

ลากพระทางน้ำก็จะใช้เรือพายลาก หากเป็นการลากพระทางบกจะใช้คนเดินลาก แล้วแต่กรณี แม้เวลาจะผ่านมาหลายชั่วอายุคน ประเพณีลากพระก็ยังคงอยู่เคียงคู่กับวิถีชีวิตชาวภาคใต้ หากแต่ได้ปรับเปลี่ยนแต่งเติมออกไปจากเดิมหลายอย่าง จุดเป้าหมายโดยแท้จริงยังมีความศรัทธา ความเชื่อ ความสมานฉันท์เกื้อกูลเอื้ออาทรให้สังคมเพื่อความสุขยั่งยืน

สำหรับปีพุทธศักราช ๒๕๖๖ เทศบาลตำบลปากพะยูน มีความภาคภูมิใจอย่างที่ได้ร่วมสืบสานประเพณีถิ่นใต้ อันเป็นรากเหง้าแห่งวิถีชีวิตให้อยู่เคียงคู่ชาวอำเภอปากพะยูนสืบไป การจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือครั้งนี้ เทศบาลตำบลปากพะยูน ทรงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมจากองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานถ้วยรางวัลชนะเลิศ การประกวดเรือพระบก นับเป็นสิริมงคลต่อพสกนิกรชาวอำเภอปากพะยูนอย่างหาที่สุดมิได้

กำหนดการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖

วันที่ ๒๑-๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ บริเวณเทศบาลตำบลปากพะยูน

- จำหน่ายสินค้าอุปโภค-บริโภคจากศูนย์รวมสินค้าจังหวัดต่าง ๆ

วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๖

- พิธีอัญเชิญถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- การแสดงโรงเรียนอนุบาลปากพะยูน
- การแสดงโรงเรียนมัธยมเกาะหมาก
- การแสดงโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปากพะยูน

วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

- พิธีตักบาตรเทโวโรหณะ
- พิธีสมโภชน์พระลาก
- ประกวดเรือพระบก ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ประกวดเรือพระน้ำ ซึ่งถ้วยจากนางนิตากร วิศิษฐ์สรอรรถ ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง
- ประกวดขบวนนางรำ ซึ่งถ้วยจากนายวรินทร์ ทองขาว นายอำเภอปากพะยูน
- การแสดงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลปากพะยูน
- การแสดงโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลตำบลปากพะยูน
- การแสดงโรงเรียนมัธยมเกาะหมาก

สรุปผลการประกวดเรือพระ
งานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖

๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

การประกวดเรือพระบกซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี งานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖ ในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๖ ณ บริเวณเทศบาล ตำบลปากพะยูน โดยมีวัดที่ส่งเรือพระทางบก และเรือพระทางน้ำ ดังรายชื่อต่อไปนี้

๑. วัดสุภาษิตาราม (วัดเกาะแกง)	๒. วัดควนปิยาราม (วัดบ้านโพธิ์)
๓. วัดหัวควนออก	๔. วัดหัวควนตก
๕. วัดรัตนาราม	๖. วัดบางตาล
๗. วัดดอนประดู่	๘. วัดห้วยเรือ
๙. วัดไทรพอน	๑๐. วัดหารเทา
๑๑. วัดปากพะยูน (วัดโพธิ์เรียง)	๑๒. วัดควนฝาละมี
๑๓. วัดพระเกิด	๑๔. วัดควนนางพิมพ์
๑๕. วัดอัมพวัน(เหนือ)	๑๖. วัดบางขวนใต้
๑๗. วัดขุนหลวงนimit	๑๘. วัดชุมแสง
๑๙. วัดควนผยอง	๒๐. วัดท่าไหล
๒๑. วัดลอน	๒๒. วัดปากบางนาคราช

วัดที่ส่งเรือพระเข้าร่วมประกวดเรือพระบก ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน ๘ ลำ ดังต่อไปนี้

๑. วัดรัตนาราม	๒. วัดควนปิยาราม (วัดบ้านโพธิ์)
๓. วัดหัวควนออก	๔. วัดหัวควนตก
๕. วัดควนฝาละมี	๖. วัดขุนหลวงนimit
๗. วัดดอนประดู่	๘. วัดห้วยเรือ

ผลการประกวดเรือพระบกซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปรากฏผลการประกวดดังนี้

- ๑.รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดรัตนาราม
- ๒.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดควนปิยาราม
- ๓.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ ได้แก่ วัดหัวควนออก
- ๔.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๓ ได้แก่ วัดดอนประดู่

วัดที่ส่งเรือพระเข้าร่วมประกวดเรือพระน้ำ ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง จำนวน ๒ ลำ ดังต่อไปนี้

- ๑.วัดบางตาล
- ๒.วัดสุภาษิตาราม (วัดเกาะแกง)

ผลการประกวดเรือพระน้ำ ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ปรากฏผลการประกวดดังนี้

- ๑.รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดบางตาล
- ๒.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดสุภาษิตาราม (วัดเกาะแกง)

การประกวดขบวนนางรำ มีวัดเข้าร่วมประกวด จำนวน ๕ ทีม ดังนี้

- ๑.วัดพระเกิด
- ๒.วัดปากบางนาคราช
- ๓.วัดหัวควนออก
- ๔.วัดรัตนาราม
- ๕.วัดดอนประดู่

ผลการประกวดขบวนนางรำ ปรากฏผลการประกวดดังนี้

- ๑.รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดหัวควนออก
- ๒.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดดอนประดู่
- ๓.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ ได้แก่ วัดรัตนาราม
- ๔.รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๓ ได้แก่ วัดพระเกิด

ภาคผนวก

ประมวลภาพการจัดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ

ประจำปี ๒๕๖๖

เทศบาลตำบลปากพะยูน อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดพัทลุง

- พิธีเปิดงานประเพณีลากพระ แข่งเรือ ประจำปี ๒๕๖๖ / อัญเชิญถ้วยรางวัลพระราชทาน สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๒. การประกวดเรือพระบก ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดรัตนาราม

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดควนปิยาราม

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ ได้แก่ วัดหัวควนออก

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๓ ได้แก่ วัดดอนประตู

๓. การประกวดเรือพระน้ำ ซึ่งถ้วยผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง
รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดบางตาล

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดสุภาษิตาราม (เกาะแกง)

๓. การประกวดขบวนนางรำหน้าปรัมพิธี
รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ วัดหัวควนออก

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๑ ได้แก่ วัดดอนประดู่

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๒ ได้แก่ วัดรัตนาราม

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ ๓ ได้แก่ วัดพระเกิด

๔. พิธีตักบาตรเทโวและพิธีสมโภชพระลาก

